

**Механізм
відновлення
заощаджень
вкладників
Ощадбанку
колишнього СРСР**

СЕРГІЙ ЛАХНО

А МОЖЕ НЕ ПОТРІБНИЙ ТАКИЙ МЕХАНІЗМ?

«...Возвращение тысячи вкладчикам Сбербанка СССР — это просто популистская мера. Она сформулирована таким образом, что мы вообще собираемся отдать эти деньги населению. Кажется г-н Стоян на 5-м канале высказался совершенно определенно, и я с ним полностью согласен: этого никогда не будет. Как экономист я считаю, что правительство вообще не имело права взять на себя это обязательство. Это обязательство страны, которой не существует. И его невозможно выполнить чисто экономически. Это было бы возможно, если бы мы имели гиперинфляцию и эти цифры превратились бы в ничто. А пока такого нет и, я надеюсь не будет, то это сделать невозможно. Отдать же кусочки первой тысячи — возможно. Там осталось невозвращенных шесть миллиардов».

А. Пасхавер, президент Центра экономического развития
http://zn.ua/POLITICS/prezidentskie_pryaniki_-98506.html

- Держава не тільки мала право взяти на себе такі зобов'язання, а й повинна була це зробити, якщо вона збирається будувати справедливе суспільство, засноване на довірі між владою і народом;
- Держава повинна не просто компенсувати всю суму заборгованості населенню, а повернути її з урахуванням інфляції за всі роки з 1996 по 2017 роки;
- Це не просто може, а обов'язково стане найпотужнішим інструментом відновлення української економіки;
- Дане зобов'язання не тільки можливо виконати економічно, а й буде нерозумно не використати в набагато більшому обсязі з метою одночасного повернення втрачених громадянами вкладів і використання даного механізму для відновлення економіки країни.

ПРОБЛЕМА, ЯКА ПОТРЕБУЄ ВИРІШЕННЯ:

1

Законом України "Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України" (537/96-ВР) держава прийняла на себе зобов'язання перед громадянами України повернути втрачені ними кошти у Ощадбанку та страхових установах СРСР. До сьогоднішнього дня ці зобов'язання виконані лише частково, при тому, що більша частина заощаджень не повернута.

2

На сьогоднішній день, за інформацією з відкритих джерел, заборгованість складає 107,65 млрд. грн. Однак, втрати населення, враховуючи обсяги інфляції за 26 років незалежності України, є значно більшими і зазначена сума є занадто малою для покриття шкоди, нанесеної вкладникам Ощадбанку та страхових установ СРСР.

3

Враховуючи, що сума компенсації, індексованої з урахуванням інфляції за 1996-2017 роки, суттєво перевищує можливості державного бюджету України, потребує визначення джерело фінансування проекту та необхідно розробити такий механізм, який не призведе до розкручення інфляційної спіралі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ:

мета

Запуск нового довгострокового механізму повернення заощаджень громадян-вкладників Ощадбанку СРСР, що дозволить підвищити споживчий попит населення та забезпечити економічний розвиток і зростання внутрішнього виробництва.

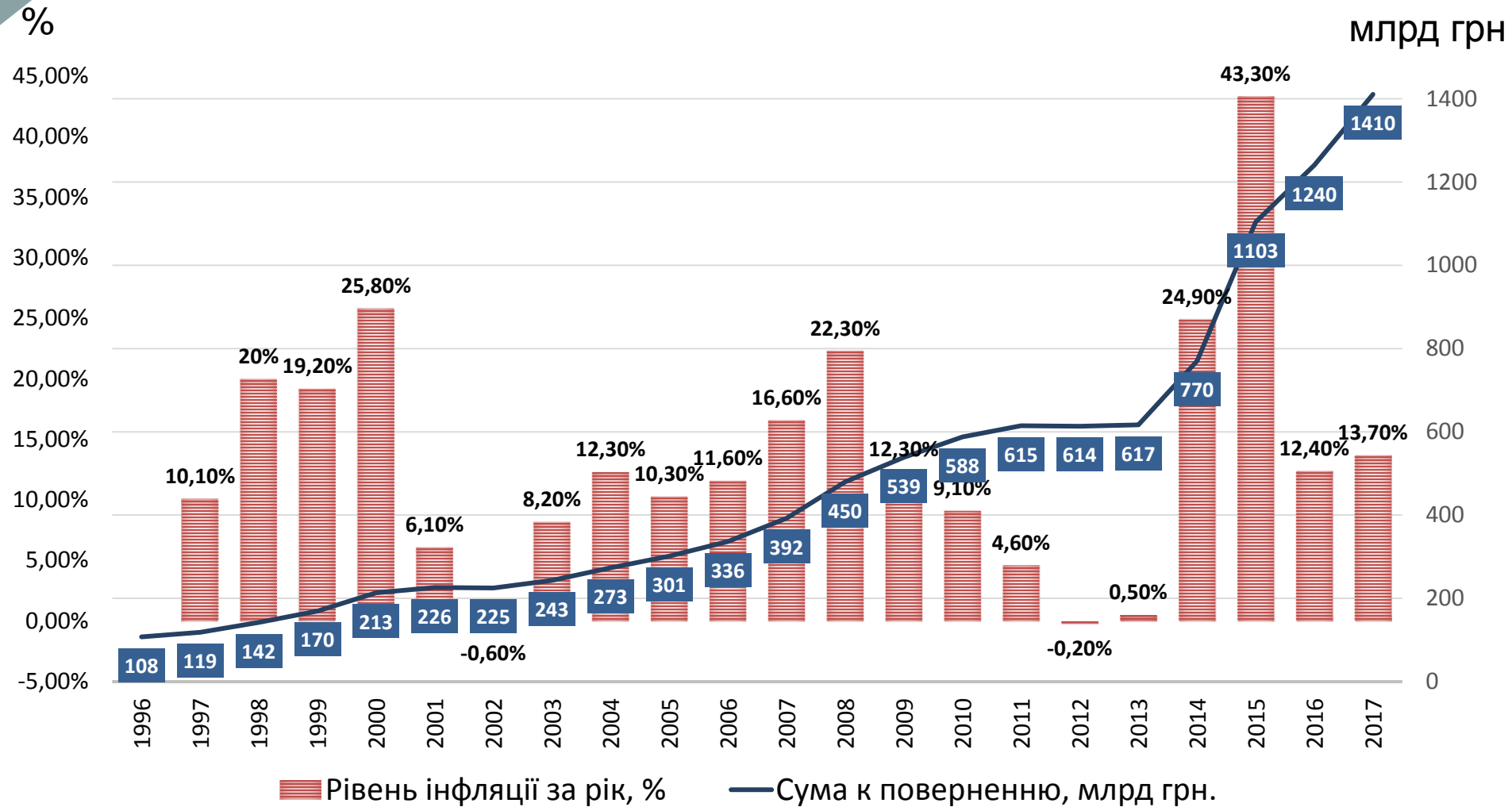
Виконання державою прийнятих на себе зобов'язань та повернення довіри до неї з боку громадян.

Повернення заощаджень в повному обсязі, що підвищує купівельну спроможність громадян.

Створення стимулів для економічного розвитку, зростання обсягів внутрішнього виробництва та ВВП країни.

завдання

РОЗРАХУНОК СУМИ, ЩО ПІДЛЯГАЄ КОМПЕНСАЦІЇ (1)

Всього:

К поверненню - 1 триліон 410 млрд. 530 млн. UAH або, за офіційним курсом на 19.04.2018, 53 млрд. 944 млн. 706 тис. USD або **2 млрд. 697 млн. 235 тис. USD на рік протягом 20 років**

РОЗРАХУНОК СУМИ, ЩО ПІДЛЯГАЄ КОМПЕНСАЦІЇ (2)

107 млрд. **650** млн. грн.

На сьогоднішній день, з урахуванням виплат, що вже були здійсненні, має бути повернуто 107 млрд. 650 млн. грн. без урахування інфляції

з **1996** р.

Індексація суми к поверненню з урахуванням інфляції накопичувальним залишком починається з 1996 р. – року прийняття діючого Закону України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України» ([537/96-ВР](#)).

2020-2039 рр.

Для запобігання інфляційного та девальваційного знецінення компенсаційних виплат в роки дії механізму (2020-2039) сума щорічних гривневих виплат прив'язується та щорічно перераховується відповідно до офіційного курсу гривні до долара США.

ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТУ

- Щорічне фінансування механізму станом на квітень 2018 року має становити до 70 млрд. 526 млн. грн. або 2,3% від суми номінального ВВП України 2017 року.
- Очевидно, що в Державному бюджеті України таких коштів на зазначений механізм немає і протягом найближчих років не з'явиться.
- Іноземні фінансово-кредитні установи та інституції на такі цілі ніколи не виділять кошти Україні, тим більше в таких обсягах.
- Зважаючи на це, залишається лише одно джерело – власний український емісійний центр – Національний банк України.
- Фінансування проекту має здійснюватись за рахунок цільової емісії безготівкової гривні, яка буде використана лише на купівлю вітчизняної продукції через запропонований механізм. Емітована гривня буде потрапляти на рахунки підприємств тільки після того, як вона вже фактично буде забезпечена виробленою і купленою населенням продукцією. Така емісія і механізм її обігу в економіці не призведе до інфляції.

СХЕМА ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТУ

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

01.05.2018-
01.09.2018

Публічне обговорення проекту, підготовка суспільної та експертної думки до початку його реалізації

02.09.2018-
01.12.2018

Винесення питання про запропонований механізм на обговорення Національної ради реформ при Президенті України

02.12.2018-
31.12.2018

Підготовка та внесення на розгляд ВРУ проекту ЗУ «Про механізм відновлення заощаджень громадян України»

01.01.2019-
31.03.2019

Прийняття ВРУ Закону України «Про механізм відновлення заощаджень громадян України»

01.04.2019-
31.12.2019

Здійснення заходів технічної підготовки НБУ, Ощадбанку, закладів торгівлі до початку реалізації механізму з 01.01.2020 ф

2020-2039
рр.

Здійснення щорічного перерахунку на карткові рахунки громадян компенсації у розмірі до 2 млрд. 697 млн. USD у гривневому еквіваленті

ХТО ОТРИМУВАТИМЕ КОМПЕНСАЦІЮ

- Оскільки метою проекту є не лише повернення заощаджень вкладникам, але й розвиток внутрішнього виробництва, право на отримання компенсації матимуть всі родичі власника вкладу до другого ступеня споріднення включно відповідно до Податкового кодексу України.
- Щорічна сума компенсації (орієнтовно 2 млрд. 697 млн. 235 тис. USD) буде розподілена між орієнтовно 12 млн. власників та їх спадкоємцями (непідтверджені дані з відкритих джерел) пропорційно їх часткам розрахованим по даним реєстру Ощадбанку України.
- Ощадбанк України публікує реєстр вкладників для того, щоб власники вкладу або їх спадкоємці могли в будь-який час протягом періоду дії механізму звернутись за компенсацією.
- Спадкоємець не обов'язково має бути громадянином України для того, щоб звернутись до Ощадбанку та мати можливість отримати компенсацію.
- Компенсації, що не були вибрані власником вкладу або його спадкоємцем у попередніх періодах (за 1 або більше років) не згорають, а накопичуються на його рахунку і можуть бути використані у наступних періодах.

ПРИНЦИПОВІ НОВАЦІЇ У ПОРІВНЯННІ З МЕХАНІЗМАМИ, ЩО ДІЯЛИ АБО ПРОПОНУВАЛИСЬ РАНІШЕ

- Джерелом фінансування проекту є не Державний бюджет України, а Національний банк України, який здійснює емісію.
- Індексація суми компенсації на розмір інфляції за період 1996-2017 (забезпечення справедливої компенсації, а не «Юліної» чи «Вітіної» тисячі, які були більше схожі на одноразовий підкуп електорату).
- Компенсацію отримують власники вкладів безпосередньо або їх родичі до другого ступеня споріднення включно.
- Компенсація здійснюється тільки у безготівковій грошовій формі.
- Отриману компенсацію можна витратити лише на товари, вироблені в Україні, або боргові зобов'язання України (мінімум річні), що є єдиною можливістю перевести компенсацію у готівкову форму. При цьому, перепродаж державних зобов'язань забороняється.

ОЦІНКА РИЗИКІВ ПРОЕКТУ: РИЗИК 1

РІСТ ІНФЛЯЦІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ ЕМІСІЄЮ

Домінуюча економічна думка мейнстріму помилково стверджує, що будь-яка емісія призводить до інфляції. Проте, це не так. Правильно побудований емісійний механізм не лише не призведе до інфляції, але, навпаки, сприятиме її зменшенню.

Не доведено жорсткого причинно-наслідкового зв'язку між розміром емісії та інфляції. На інфляцію впливає багато інших факторів. Дослідження англійських економістів Д. Хендрі та Н. Хендріксона, яке пройшло перевірку консультантами Банку Англії, дає висновок, що цей взаємозв'язок, який доводиться М. Фрідменом, є фікцією.

Крім цього, слід розрізняти інфляцію попиту та інфляцію витрат. Шляхи боротьби з цими двома видами інфляцій принципово відрізняються.

В Україні вже багато років спостерігається другий вид інфляції – витрат. І саме економічно грамотна спрямована і контрольована емісія є тим інструментом, який здатний призвести до зниження цін за рахунок збільшення обсягів пропозиції продукції, який відбудеться за рахунок використання незадіяних та появи нових виробничих потужностей.

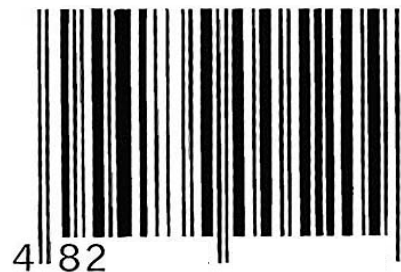
ОЦІНКА РИЗИКІВ ПРОЕКТУ: РИЗИК 2

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ КУПІВЛІ ЛИШЕ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Необхідно розробити систему кодування продукції (можливо з використанням технології QR-кодування), яка забезпечить впевненість, що продукція, яка реалізується в рамках проекту, дійсно є виробленою в Україні.

Існуюча система штрих-кодування країни, де в перших трьох цифрах вказаний код країни походження товару – у випадку України це код 482 – не дає такої впевненості, оскільки в деяких випадках вказаний код не відповідає країні виготовлення товару. Це відбувається в наступних випадках:

1. Підприємство зареєстроване і отримало штрих-код не в своїй країні, а в країні куди спрямований основний експорт її продукції;
2. Товар був виготовлений на дочірньому підприємстві. А штрих-код буде вказано головної компанії, яка зареєстрована в EAN-13;
3. Товар був виготовлений в одній країні, але за ліцензією підприємства з іншої країни.
4. Засновниками фірми стають кілька підприємств з різних держав, а штрих-код буде вказано того підприємства, яке зареєстровано в EAN-13.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ ВІД ПРОЕКТУ

Цей механізм стане потужним довгостроковим інструментом відновлення української економіки, оскільки:

- Дає сигнал на 20 років вперед як внутрішнім, так і зовнішнім інвесторам, що в Україні існуватиме гарантований державою платоспроможний попит;
- Зростання споживчого попиту виступить потужним стимулом для збільшення обсягів внутрішнього виробництва і, тим самим, вплине на зростання ВВП країни, надходжень до державного бюджету за рахунок зростання бази оподаткування, матиме ланцюговий ефект на суміжні галузі;
- Покращить торговельний баланс країни за рахунок заміщення імпорту, що позитивно вплине на курсову стабільність національної валюти;
- Підвищить рівень конкуренції на ринках за рахунок появи нових учасників, що матиме позитивний ефект для кінцевих споживачів, які платитимуть менше. Тобто фактично відбудеться природній ринковий антиінфляційний ціновий тиск;
- Вивільнить частину готівкових коштів населення і дозволить переспрямувати їх на споживання інших товарів та послуг;
- Громадяни та негромадяни України – спадкоємці матимуть стимул хоча б тимчасово повернутись в Україну та витратити компенсацію на придбання продукції виробленої в Україні.

Реалізація запропонованого механізму стане першим потужним кроком на шляху відновлення економічного суверенітету нашої держави.

Сергій Лахно

<https://www.integrites.com/uk/team/sergey-lakhno/>

